

**KOMMUN-
FÖRBUNDET**

**Kommunförbundets diskussionsunderlag:
Viktiga teman inför kommunalvalet
och fullmäktigeperioden 2025–2028**

kommunalval.fi

***Onneksi on!* *Kommunen*
KUNNAT! FIXAR!**

FAKTA:

Städer och kommuner i Finland

- År 2025 har Finland sammanlagt 308 kommuner, av vilka 108 kallar sig stad och 200 kallar sig kommun. 49 kommuner är svensk- eller tvåspråkiga.
- Sett till invånarantalet är Luhanka den minsta av fastlandskommunerna (692 invånare). Den största staden är Helsingfors (cirka 664 000 invånare).

Alla kommuner har samma uppgifter:

Kommunerna finns till för sina invånare. De spelar en viktig roll då de främjar välfärd och livskraft, sköter myndighetsuppgifter, fungerar som lokalsamhälle och utgör grundpelare för demokratin.

I kommunalvalet fattar vi beslut om alla finländares vardag, välfärd och framtid

Vårt samhälle står inför aldrig tidigare skådade utmaningar. Vi lever i en tid av pressad offentlig ekonomi, demografiska omvälvningar, globala förändringar och urbanisering. Att trygga våra barns och ungas välbefinnande och att skapa livskraft är av avgörande betydelse för landet. Städerna och kommunerna kommer i framtiden att spela en allt starkare roll i skapandet av livskraft. Det är en utmaning för kommande fullmäktigeperiod.

Lokala lösningar på stora utmaningar finns i varje stad och kommun. Nu, om någonsin, behöver vi modiga och framåtblickande beslutsfattare som har viljan och förmågan att styra in saker och ting på rätt kurs.

Den kommande fullmäktigeperioden kräver kloka, kunskapsbaserade och modiga beslut. Kommunalvalet är mer än lokalpolitik – i valet beslutar vi om livskraften, vardagen, välfärden och, framför allt, våra barns och ungas framtid. Utan kommunerna finns det inget fungerande samhälle.

Verkställande direktör **Minna Karhunen**

**Kommunerna utvecklas åt olika håll
och lösningarna på många utmaningar
finns hos kommunerna själva.
Lösningarna kräver kunniga och
engagerade beslutsfattare.**

Kommunförbundets diskussionsunderlag inför kommunalvalet och kommande fullmäktigeperiod

- 1.** Kommunerna och städerna påverkar hur våra barn och unga mår och hur högklassiga tjänster inom fostran och utbildning kommunerna erbjuder.
- 2.** Kommunerna och städerna är lokomotiven för hela Finlands livskraft och tillväxt.
- 3.** I stadsregionerna och städerna skapas välfärd och livskraft som även berör ett större område än den egna kommunen.
- 4.** I kommuner med minskande befolkning och skattebas måste livskraft sökas på ett kreativt sätt.
- 5.** Kommunerna och invånarna förtjänar kloka beslut och ett konstruktivt besluts klimat.

Vid kommunalvalet fattas beslut om alla finländares vardag, välfärd och framtid

1. Kommunerna och städerna påverkar hur våra barn och unga mår och hur högklassiga tjänster inom fostran och utbildning kommunerna erbjuder.

Världens bästa fostran och undervisning ges i kommunerna!

Åldersklasserna bland barn och unga krymper överallt i Finland då vi går mot 2030-talet. Alla kommuner påverkas av befolkningsförändringarna på olika sätt.

- Högklassiga kommunala skolor behövs fortfarande i hela landet, även om elevantalet krymper.
- När det gäller tjänsterna inom småbarnspedagogiken syns minskningen av antalet barn ännu inte lika tydligt, eftersom allt yngre barn kommer till småbarnspedagogiken.

Situationen varierar från kommun till kommun. Inom fostran och utbildning ökar behovet av mångsidiga och flexibla sätt att tillhandahålla tjänsterna.

- Det finns kommuner där barnens deltagande i småbarnspedagogiken fortsätter att öka, och det finns kommuner där detta inte sker.
- Det finns kommuner där det föds så få barn att de inte ens räcker till för att bilda en enda skolklass. I en del kommuner ökar däremot antalet barn.
- I storstädernas tillväxtcentrum balanseras den sjunkande nativiteten av invandringen. Urbaniseringen och invandringen innebär särskilda behov och utmaningar för skolorna i tillväxtcentren.

Kommunerna måste se över servicenätet för småbarnspedagogik och grundläggande utbildning samt ordnandet av förskoleundervisning. Det är viktigt med regionalt samarbete!

Kommunförbundets synpunkter gällande utvecklingen av bildningstjänsterna

1. Bildningstjänsterna skapar grunden för kunnande, välfärd och hållbarare tillväxt. Många bildningstjänster – allt från allmänbildande utbildning till bibliotekstjänster – påverkar både direkt och indirekt den lokala och regionala livskraften.
2. Antalet barn minskar men kostnaderna för undervisningen minskar inte i samma proportion. Tillgängligheten till utbildning ska säkerställas för varje elev oberoende av boningsort och bakgrund.
3. Kommunerna har möjlighet att ordna fostran och grundläggande utbildning genom flexibla samarbetsmodeller. Dessa möjligheter är värda att utnyttja!
4. Kommunen kan utveckla sätten att ordna undervisningen på i samarbete med andra kommuner. Genom samarbete kan man finna lösningar på de utmaningar som det minskande antalet barn medför. Den nuvarande lagen möjliggör redan mycket.
5. I fortsättningen borde ett flexibelt utnyttjande av distansundervisning främjas på alla utbildningsnivåer, även inom den grundläggande utbildningen. Med hjälp av kompletterande distansundervisning skulle man kunna se till att en elevs undervisning ges av en behörig lärare på distans, om tillgången till personal har försvårats, eller att undervisning ges mer mångsidigt och i mer sällsynta läroämnen i olika skolor.
6. Den finländska kommunbaserade utbildningen är en viktig faktor i arbetet med att förebygga segregation. Kommunerna arbetar för att främja jämställdhet och likabehandling. Vid ordnandet av småbarnspedagogik, förskoleundervisning och grundläggande utbildning är det viktigt att motarbeta segregation. För detta arbete har kommunerna många olika metoder.

Jämlig bildning för folket ända sedan 1865.

Visste du att...?

Av kommunernas utgifter hänför sig mer än hälften till bildningsväsendet

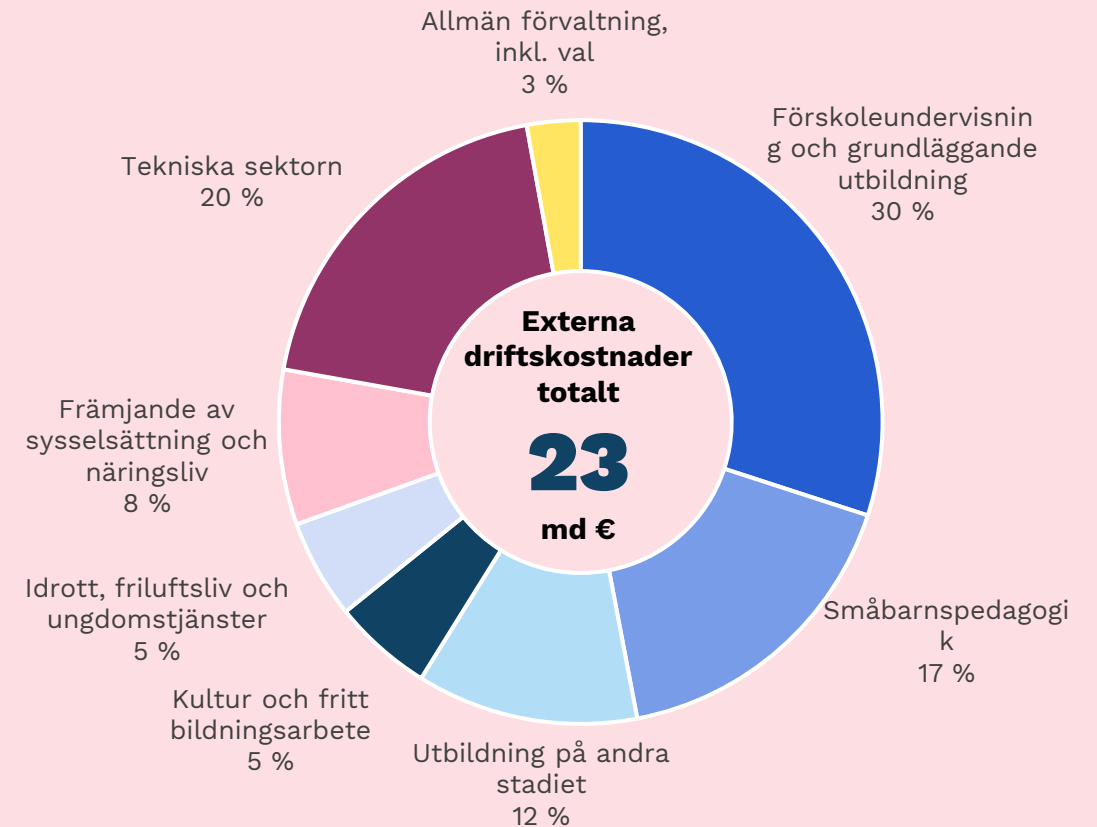
Statsandelarna följer barnet

Utbildning är en av kommunens största utgiftsposter, men också en viktig framtidsinvestering - över hälften av kommunens budget går till utbildning. Utbildning utgör grunden för hela Finlands kompetens, livskraft och tillväxt: för framtida kompetens, investeringar och innovationer samt för den allmänna bildningen och välfärden.

I fortsättningen går cirka 60 % av kommunernas budget till anordnandet av småbarnspedagogik och utbildning. Statens andel av finansieringen av småbarnspedagogiken, den grundläggande utbildningen och andra stadiet är bara omkring en femtedel, och statsandelarna följer barnen.

Enligt prognoserna kommer kostnaderna att öka med cirka 5,4 % i hela landet fram till 2030, vilket innebär en ökning av kostnaderna per elev trots att elevantalet minskar.

Det är allt viktigare att fundera över vad man ska satsa på och vad man kan avstå från. För att finna lösningar som är ekonomiskt hållbara måste innovativa och flexibla verksamhetsmodeller utvecklas för anordnandet av den grundläggande utbildningen. Kommunerna kan självständigt och genom samarbete söka nya sätt att anordna undervisningen!

Barnens och de ungas välbefinnande kräver gemensamma lösningar

Utan kommunerna har vi inget fungerande samhälle – utan välmående barn och unga har vi ingen framtid. De kommunala beslutsfattarna har en viktig roll när det gäller att främja välfärden.

- Kommunerna är viktiga förespråkare för barns och ungas rättigheter varje dag. Kommunerna ser till att **de unga har tillgång till utbildning, idrotts- och motionsmöjligheter, ungdomstjänster, kultur, arbete, bostäder, en god livsmiljö, meningsfulla aktiviteter och framtidsutsikter** – alltså en trygg och trivsamt vardag. Dessa tjänster och de välfärdsfrämjande möten som sker där är grunden för ett välmående samhälle.
- Satsningar på dessa delområden har en direkt inverkan på ungdomarnas framtidstro. Varje kommun är dock unik: kommunernas beslutsfattare får göra vad som är bäst för den egna kommunen och regionen.
- Fungerande kontaktytor mellan kommunerna och välfärdsområdena garanterar smidiga tjänster för kommuninvånarna. Arbetet på kontaktytorna har bara börjat, och det är viktigt att satsa på det och att klargöra ansvar!
- Att **ingripa när barn och unga mår dåligt** och **trygga välfärden** kräver kunskapsbaserad ledning, långsiktigt beslutsfattande och ett nära samarbete mellan kommunerna och välfärdsområdena. På så sätt kan man skapa smidiga servicekedjor som stöder ungdomarnas övergripande välfärd.
- För hela Finlands framtid är det viktigt att både kommunerna och välfärdsområdena lyckas i sina uppgifter. Ett lyckat välfärdsarbete är en livskraftsgärning!

**Skolan når alla barn fem dagar i veckan.
En utbildningsväg som har hög standard
och god matchning, en sund livsmiljö och
ramar för en stimulerande fritid ökar
invånarnas välbefinnande och områdets
livskraft.**

**2. Kommunerna
och städerna är
lokomotiv för hela
Finlands livskraft
och tillväxt.**

Kommunerna och städerna är lokomotiv för hela Finlands livskraft och tillväxt

- Tjänsterna för sysselsättningsfrämjande och integration flyttades från staten till kommunerna vid ingången av 2025. Samtidigt betonas kommunernas roll som främjare av hela landets livskraft.
- Kommunerna spelar i fortsättningen en allt viktigare roll när det gäller att möjliggöra tillväxt: kommunen skapar ramar för investeringar, arbetstillfällen, kompetent arbetskraft och framgångsrik integration. Kommunen inverkar genom sina beslut på den sociala gemenskapen samt invånarnas och företagens vilja att stanna kvar i kommunen.
- Kommunen har en avgörande roll i hemtagningen av investeringar. Kommunen genomför smidiga tillstånds- och planläggningslösningar: investeringar kräver tomter och infrastruktur, arbetstagarna behöver boende till rimligt pris.
- Det behövs företagervänlighet överallt i Finland. Företagen behöver ett fungerande samhälle som kommunerna planerar, anlägger och upprätthåller.
- Den gröna omställningen och de investeringar som de geopolitiska förändringarna medför öppnar nya möjligheter i olika delar landet, men möjligheterna är inte jämnt fördelade. Infrastrukturen för den gröna omställningen kräver stora investeringar av kommunerna. Kommunerna behöver fatta djärva beslut i en konkurrensutsatt omvärld och vara samarbetspartner med näringslivet.

Städerna och kommunerna bygger upp hela Finlands livskraft.

Kommunförbundets synpunkter gällande främjandet av tillväxt och livskraft

1. Alla kommuner och sysselsättningsområden måste ta sig an livskraftens olika delområden och kommunens livskraftsroll.
2. Pengarna är slut och det finns ont om arbetskraft. Det krävs mod att göra saker på ett annat sätt än tidigare!

De kommunala beslutsfattarna kan komma med nya initiativ, till exempel:

Har alla möjligheter till samarbete som stöder främjandet av sysselsättning och livskraft identifierats? Har verksamhetsmiljön kartlagts? Har man identifierat de nätverk som är viktiga för sysselsättningsutvecklingen?

3. Kommunerna bör ges en möjlighet att göra saker **på ett annat sätt än tidigare**. Kommunerna behöver mer frihet att genomföra saker lokalt på bästa sätt även då det gäller livskraftsfrämjandet.
4. Kommunerna bör utnyttja potentialen hos **AN-tjänsterna** och kombinera näringslivets behov och arbetstagarnas kompetens med **rätt utbildningsutbud**. Yrkesutbildningen har en direkt inverkan på kommunens ekonomi och regionens livskraft.

DEN NYA LIVSKRAFTSKOMMUNEN

Kommunen utbildar kunnig personal

- / Yrkesutbildning som motsvarar arbetslivets behov
- / Samarbete mellan näringsliv och läroanstalter
- / Grundläggande utbildning som håller hög standard

Kommunen planlägger, beviljar tillstånd för företagsverksamhet och upprätthåller infrastruktur

- / Investeringar för den gröna omställningen
- / Förebyggande av marginalisering
- / Bostäder för arbetstagare
- / Distansarbete och nätverksanslutningar

INVÅNARNA

Kommunerna får en ny servicehelhet som skapar nya möjligheter att främja den lokala livskraften.

Kommunen är attraktiv

- / Invånarna upplever kommunen som trygg och attraktiv i olika livsskeden även i framtiden
- / Företag ser kommunen som attraktiv och vågar investera.

NY UPPGIFT: Kommunen söker kunnig personal

- / Främjande av integration en del av sysselsättningstjänsterna
- / Kunnig arbetskraft till företag, vid behov även från utlandet.
- / Tillgång till arbetskraft som möjliggör företagstillväxt.

Skillnaderna mellan kommunerna ökar

Olika kommuner behöver olika
lösningar, men alla behöver
handlingsfrihet.

**3. I stadsregionerna
och städerna skapas
välstånd och
livskraft för ett
större område än
den egna
kommunen.**

I stadsregionerna och städerna skapas välstånd och livskraft för ett vidare område än den egna kommunen.

- Städernas tillväxt ger hela nationen förutsättningar att lyckas. Städerna och stadsregionerna säkerställer den finländska konkurrenskraftens tillväxt.
- Städerna **tar hem investeringar** genom att skapa attraktiva ramar, eftersom städerna har beslutanderätt när det gäller utvecklingen av deras egna områden. Städerna fungerar som plattformar och samarbetspartner för innovationer.
- Befolkningen, invandringen och sysselsättningsmöjligheterna koncentreras till stora städer. Livskraft och konkurrenskraft kräver kompetent arbetskraft, och städerna kan själva lösa **arbetskraftsbristen**: alla behörighetsvillkor är inte lagstadgade, rekryteringen av internationell arbetskraft kan underlättas och integrationstjänsterna förbättras.

Kommunförbundets synpunkter gällande säkerställandet av städernas framgång

1. I städerna måste man kunna förena stadens **markanvändning**, de åtgärder som krävs på grund av **klimatförändringen** och omsorgen för **den biologiska mångfalden**.
2. Städerna måste bekämpa **särutvecklingen** med hjälp av planläggning och bostadspolitik.
3. I städerna minskar inte antalet barn radikalt, men antalet barn med främmande språk som modersmål ökar. Städerna måste säkerställa att var och en får möjlighet att nå sin fulla potential och leva ett gott liv oberoende av bakgrund.

4. Kommuner med minskande befolkning och skatteunderlag måste söka livskraft på ett kreativt sätt

Kommuner med minskande befolkning och skatteunderlag måste söka livskraft på ett kreativt sätt

- Två tredjedelar av de finländska kommunerna har en minskande befolkning.
- Även om regionerna utvecklas i olika riktning, avfolkas de inte. Tillväxt är inte ett krav för välfärd. Kommunen är vårt hem, och till för invånarna.
- Tjänster behövs fortfarande – olika lokala lösningar måste utvecklas.
- I kommuner där befolknings- och skatteunderlaget försvagas måste man anpassa sig på ett kreativt och smart sätt. Beslutfattarna kan ta itu med utmaningarna som smart anpassning medför på många olika sätt.

Kommunförbundets synpunkter gällande säkerställandet av en smart anpassning

1. Det behövs kreativa lösningar för att tjänster såsom undervisning ska kunna tillhandahållas och bristen på arbetskraft åtgärdas, till exempel med hjälp av regionalt samarbete eller nya tekniska lösningar.
2. Skatteinkomsterna blir allt viktigare för den kommunala ekonomin, så livskraften är ett livsvillkor. Kommunerna behöver mod att söka nya lösningar tillsammans med näringslivet.
3. Basen för livskraften kan hittas i naturturismen, gruvorna eller till exempel vindkraften: det finns ett brett spektrum av möjligheter.
4. Fungerande dataförbindelser är nödvändiga för såväl skolor som invånare och företag.
5. Antalet serviceställen kommer att ses över i stor utsträckning inom den närmaste framtiden.
Det behövs flexibilitet, gott samarbete, partnerskap och kreativitet!

5. Kommunerna och invånarna förtjänar kloka beslut och ett konstruktivt besluts klimat

Kommunerna och invånarna förtjänar kloka beslut och ett konstruktivt besluts klimat

- Utgångspunkten för varje stads och kommuns framgång är en konstruktiv och förtroendebaserad besluts kultur samt att var och en utför sina uppgifter på ett ansvarsfullt sätt och med respekt för andra beslutsfattare.
- Arbetet som kommunal beslutsfattare kräver långsiktighet och ett kunskapsbaserat beslutsfattande. Det är viktigt att man i kommunerna kommer ihåg att stärka det ömsesidiga förtroendet, har tålamod att samarbeta och bevarar tron på framtiden.
- De förtroendevaldas handlingar har betydelse. Det gäller att fokusera makten på rätt saker.
- Kommunerna och välfärdsområdena behöver ett brett spektrum av företrädare med olika bakgrund för att fatta beslut ur flera infallsvinklar och för att undvika besvärliga jävssituationer.

Vi står inför svåra, men viktiga beslut. En diskussion om kommunsektorns framtid ligger framför oss – Genom vilka lösningar tryggas invånarnas tillgång till tjänster i framtiden? Hur bidrar man till invånarnas välbefinnande? Hur skapar man tillväxt, eller anpassar sig till knappheten?

Kommunens debatt- och beslutskultur

Det är acceptabelt att

- vara av annan åsikt
- säga sin åsikt rent ut
- i rimlig utsträckning kräva ytterligare information om de ärenden som ska avgöras
- ändra sin åsikt

Det är inte acceptabelt att

- anklaga andra och tvivla på deras avsikter
- kontinuerligt kritisera beredningen
- ljuga eller sprida rykten
- använda osakligt språk och bete sig aggressivt
- förringa andra med miner och gester
- fastna i gamla saker utan att vilja gå vidare
- enbart lyssna på åsikter från den egna gruppen eller referensgruppen

När kommunens debatt- och beslutskultur är i skick...

- ... förs även en kritisk debatt civiliserat och man vågar säga sin egen åsikt
- ... fattas välavvägda beslut, även i svåra ärenden
- ... förbinder man sig till besluten
- ... avhandlas mer sakinnehåll än tillvägagångssätt i offentligheten
- ... skapar man en positiv bild av kommunen

*En god debattkultur → en god beslutskultur
→ en god beslutsförmåga → goda beslut!*

Kommunförbundets synpunkter: Hur bygger man upp ett gott debatt- och besluts klimat?

Dokument och anvisningar i skick

- Kommunstrategin och värderingarna
- Etiska spelregler
- Handbok för förtroendevalda
- Anvisningar för ordförande
- Anvisningar för förtroendevalda

Ansvaret ligger på var och en!

Processer till stöd för en god kultur

- Självutvärdering i arbetet i styrelsen och andra organ
- Ordförandenas gemensamma utvärderingsdiskussioner
- Kontinuerliga samtal med och respons till andra förtroendevalda
- Kontinuerliga påminnelser om de förtroendevaldas och tjänsteinnehavarnas roller och arbetsfördelning, förvaltningsstadgan, framskridandet av beredningsprocesserna osv.

Coachning och utbildningar till hjälp

- Utbildning för förtroendevalda
- Coachning för ordförande
- Kommunens egna utbildningar
- Externa utbildningar

Projekt och externa experter

- Utvecklingsprojekt
- Expertinlägg vid fullmäktigeseminarier och andra evenemang
- Extern konsult

Kommunförbundets koncern erbjuder kommunernas fullmäktigeledamöter utbildning och information

En god beslutskultur är en förutsättning för kommunens framgång. Det lönar sig att satsa på utbildning och introduktion av förtroendevalda särskilt i början av fullmäktigeperioden, så att beslutsfattandet är smidigt från början och de förtroendevalda internaliserar sin egen uppgift och roll.

- ✓ Kommunförbundets koncern erbjuder omfattande stöd och utbildning för förtroendevalda.
- ✓ Kommunförbundets informationsinslag riktar sig till alla förtroendevalda i kommunerna.
- ✓ Informationsinslagen är avgiftsfria och sker på distans.
- ✓ Vi samlar aktuellt material om introduktion av förtroendevalda på vår webbplats, där materialet kan utnyttjas avgiftsfritt. www.kuntaliitto.fi/valtuutettu.

Förbundskoncernens utbildningar och tjänster under den nya fullmäktigeperioden

Avgiftsfria distansmöten

Fullmäktigeperiodens start i juni 2025

- ✓ Fullmäktigeperiodens utsikter, fullmäktiges uppgifter och den förtroendevaldas roll

Informationsinslag för förtroendevalda hösten 2025

- ✓ Fullmäktiges verksamhet och uppgifter
- ✓ Den förtroendevaldas roll och påverkan
- ✓ Fungerande fullmäktige-, styrelse- och nämndarbete
- ✓ Grunderna i kommunal ekonomi
- ✓ Utvecklingen av en livskraftskommun
- ✓ Kommunen som välfärdsfrämjare

Avgiftsfri utbildning för kommunstyrelsernas ordförande

- ✓ Tvådagarskurser om styrelseordförandens roller och uppgifter
- ✓ Närutbildningar, smågrupper september 2025–december 2026

Avgiftsbelagda utbildningar

- ✓ Utbildning (på finska) för kommunala ordförande 21–22.8.2025 i Vanda
- ✓ FCG:s uppdragsutbildningar och webbtjänsten Kommunpolitikern <https://koulutus.fcg.fi/sv/kunnallinen-paatoksenteko-koulutukset>
- ✓ Plats för information för förtroendevalda: www.kommunforbundet.fi/fortroendevalda
- ✓ Prenumerera också på Kommunförbundets nyhetsbrev om ämnen som intresserar dig: www.kommunforbundet.fi/nyhetsbrev

KOMMUN-
FÖRBUNDET

Kommunen
FIXAR!

Kommunförbundet
stöder kommunerna.

Kommunal- och välfärds-
områdesval 13.4.2025

Maija Ruoho,
tfn 050 340 3541,
projektchef för kommunalvalet,
kommunikation,
maija.ruoho@kommunforbundet.fi

Laura Lyly,
tfn 050 439 5068,
specialsakkunnig,
laura.lyly@kommunforbundet.fi

Minna Karhunen
tfn 09 771 2000,
verkställande direktör,
minna.karhunen@kommunforbundet.fi

Ulf Stenman
tfn 09 711 2161,
direktör för svenska verksamheten,
ulf.stenman@kommunforbundet.fi

***Kommunen
FIKYARI!***

**KOMMUN-
FÖRBUNDET**